

Georg Brandes' tale for Damerne

Taler

Georg Brandes
Kritiker og litteraturforsker

Dato

6. december 1913

Hr. Generalkonsul Faber, der i Aften har givet den hele danske Koloni i London denne storladne Fest, har ikke blot villet afholde den til Ære for mig, men har udtalt det indtrængende Ønske, at jeg skulde holde ikke mindre end to Taler, den ene selvfølgelig for Danmark, den anden for et tiltrækkende men omstridt Køn, om hvilket Euripides og Schopenhauer, Strindberg og Nietzsche har sagt meget ufordelagtigt, og som her i England paa Stemmerettens Vegne danner en fjendtlig Lejr imod Mandkønnet.

Ved de fleste borgerlige Middage kommer der som bekendt et Øjeblik, da en Herre med hvid Vest rejser sig og udbringer Damernes Skaal: »Sparsomt i Norden vi Blomsterne finde... Blomsten hos os er den dejlige Kvinde osv.«. Jeg er desværre lidet borgerlig, og ikke alle Kvinder er jo dejlige; kun de allerfleste. De er ikke engang allesammen dejlige indvendigt, om end de allerfleste mener det om sig.

Det er jo med Kvinder som med Skildpadde. Der gives to Slags: forloren Skildpadde og ægte Skildpadde. Saaledes ogsaa forloren Kvindelighed og ægte Kvindelighed. Nu gaar der det Sagn om en Ret forloren Skildpadde, at den saaledes fortabte sig i Selvbeundring, at den tilsidst ansaa sig for en ægte, levende Skildpadde. Saaledes skal det efter Sigende ogsaa undertiden gaa med den forlorne Kvindelighed; den anser sig efterhaanden for ægte.

Nu arter denne ægte Kvindelighed sig jo naturnødvendigt paa forskellig Maade i de forskellige Lande.

Visse Grundtræk er dog fælles.

Jeg hørte engang en Spøg om Diplomater: Den lyder saadan: Naar en Diplomat siger: *Nej!* mener han: *Maaske!* Naar han siger: *Maaske!* mener han i Reglen *Ja!*

Naar han siger: *Ja!* saa er han ingen Diplomat.

Denne lille Spøg naaede i Selskabet til en noget døv gammel Herre, der ikke opfattede alle Ordene, og som fortalte den videre i denne efter min Mening meget dybsindigere og mere engelske Form: Naar en Dame siger *Nej!* mener hun *Maaske!* Naar hun siger *Maaske!* mener hun i Regelen *Ja!* Naar hun siger *Ja*, er hun ikke nogen Dame.

Dette er jo nærmest den engelske Opfattelse af Kvindelighed. Jeg troer, at i Danmark, hvor Conveniensen er mindre stiv og barsk, mener vi ikke, at den, som siger *Ja*, derfor ophører at være Dame. Det er muligt, at ogsaa hos os den, som siger *Nej*, mener *Maaske*; men Manden bør da helst skaane hende for Overhæng; thi Den, der vindes ved Overhæng, er ingen solid Erobring. Hvad endelig angaar det lovende *Maaske*, saa er dette ikke det Svar, de lidt stoltere iblandt os vilde smigres ved at høre.

Dog før vi lærer Kvinden at kende som Dame, lærer vi hende alle at kende som Moder. Som saadan er hun for os uden al Sammenligning, hævet over Kritik. Siden lærer vi det smukke Køn at kende i alle Kvindelighedens Former og Skikkelser, oftest som overbærende mod de Svage, beskyttende de Svage.

Saaledes ser vi Kvinderne bære over med deres Mænd. Som Ordet lyder: Svaghed, dit Navn er Mand! Saadan ser vi Kvinderne elske deres Børn: Svaghed, dit andet Navn er Barn!

Der gaar et Sagn om at Kvinden ogsaa elsker de Stærke. Men hun faar saare sjældent Lejlighed til at vise det. De fleste Kvinder venter Livet igennem forgæves paa at blive imponerede.

Der gives en hel Literatur om Kvindens Fejl. Men hun er sjældent synderlig værre imod os, end vi fortjener; vi er ikke saa elskværdige, at vi kan forlange ret meget af hende.

I vor Middelalder købte de trofaste danske Kvinder vore Konger tilbage med deres Smykker. Vore Konger havde nemlig da et ganske særligt Greb paa at lade sig fange dels i Krig dels paa Jagt. I Reglen lod de sig fange paa en dertil indrettet Ø ved Navn Lyø, og naar de sad i Fangenskab, saa maatte de løskøbes af Kvinderne. Denne Færdighed har senere Tiders Mænd bevaret. De lader sig

jævnligt fange. Saa kommer den trofaste Kvinde og vil løskøbe, skønt Manden protesterer. Thi Kvinden er trofast, og er det aldrig i højere Grad end naar den troløse Mand vil være af med hende.

Vi ser alligevel bestandig Mænd gaa og smægte efter Kvinder. Man siger: det sikreste Middel til at helbrede en Mand for en Kvinde er at give ham hende.

Jeg tvivler derpaa, ifald Kvinden er værdifuld og passer for ham. Saa kan han vedblive at elske hende i ubegrænset Tid.

Der er jo ingen af os, som kunde opregne hvad Gavn og Glæde han skylder Kvinden.

Naturen gav Manden hundredtusind Muligheder til Lidelse. Hver Nerve i hans Krop kan lide uendeligt. Til Gengæld gav Naturen ham nogle faa gode Ting: Østers, Kaviar, Vin og – uden Sammenligning – Kvinder.

Østerserne er undertiden raadne, Kaviaren udenfor Rusland i Reglen sur og salt, Vinen for det meste forfalsket. Kun den ægte Kvinde er altid god.

Hendes Hjerte er vor Arne; hendes sunde Fornuft vor Støtte; hendes Ynde vore Øjnes Lyst; hendes Mund rimer paa vor; hendes Favn er vor Trøst og Tilflugt.

Lad saa dette være Skaalen for Kvinden, Takken til de tilstedeværende Damer.

Kilde

Brandes, G. (1920). Taler. Kjøbenhavn og Kristiania: Nordisk Forlag.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Hyldesttale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/georg-brandes-tale-for-damerne>